

Een gesloten gemeenschap.

Barger Compasuum vormde met de Maatschappij een gesloten gemeenschap, die uit de aard der zaak vanzelf ~~ontstond~~ ^{ontstond} ~~ontstond~~. Waren immers door de geïsoleerde ligging van de kolonies niet allen op elkaar aangewezen? Bij leed en rouw hadden ze el- kander nodig en liet dan ook niemand zich onbetuigd, maar ook de vreugden werden gemeenschappelijk gedeeld. En zo rijgden zich de dagen en de jaren aaneen.

Afwisseling was er te over. Vele oude Saksische gebruiken hadden ze megedragen uit hun stamland. De hele advent door was in de vooravonden de lucht vervuld van het geluid van de Adventsblazers, waarvoor allerhande, vaak zelf vervaardigde horens werden gebezigd. En nauwelijks was dit begonnen of het "Klaoslopen" vroeg de aandacht. Een aantal "Klaozen", waaronder een "wiefken" gingen 's avond voor Sint Nicolaas rond. Op alle mogelijke wijzen hadden ze zich onherkenbaar gemaakt en ze maakten, vooral op kinderen een angstaanjagende indruk. Voor de kleinen echter waren zij en al goedhâad, er werd snoepgoed uitgedeeld, waar voor de kinderen dan eerst moesten bidden en zingen. Dit ging echter vaak met bedreigingen gepaard, zodat menig moeder blij opademde als de "Klaozen" maar we een deur verder gingen. Er werd namelijk ook vaak stevig bij gedronken.

Met Kerstmis wilde niemand de Nachtmis verzuimen. Dan dansten al meer dan een uur van te voren de lichten kerkwaarts, vaak over de onmogelijkste wegen. Het kerkje was met Kerstmis veel te klein. Ook "Steffent" was hoog in ere. Van af deze dag tot en met Nieuwjaar mocht er geen stal worden uitgemest. Welk bijgeloof hier achter schuilde kunnen we niet meer achterhalen, maar het mocht in geen geval!

Als Nieuwjaar in het land was, ging het mansvolk rond om Nieuwjaar te wensen. Er werd geweldig bij gedronken. Was het wonder dat pastoor ^Eekman alles in het werk stelde hieraan een eind te maken? Ook werd er Oudejaarsavond en Nieuwjaars- dag geweldig geschoten. Allerhande soorten pistolen en geweren werden dan ge- probeerd. Het Nieuwjaar inschieten is nu zelfs nog niet helemaal van de baan! Op Oudejaarsavond gaven de jongemannen hun uitverkorene een ~~toen- schere~~ ^{toen- schere}. Dit was een versierd denneboompje op een soort stoof, die eveneens versierd was. Bij het aanbieden werd een gedicht opgezegd. Op Driekoningen

gingen de jongens er weer op af om de "toenschere uit te kleden".

Nog aanvullen met ^Vastenavond, Vasten, Palmzondag, Pasen, Pinksteren
St. Maarten?.....

Nog iets anders hadden ze uit hun stamland meegebracht. Dat was hun sterke geloof in "veurbeduumsels en spouken". In de lange winteravonden, werden er rond het open haardvuur, uitgebreide, griezelige verhalen over verteld. Al die griezeligheden hadden bij nacht of avond plaats gehad. En het zien van iets eveneens. Vaak was het afbranden van een huis of schuur van te voren gezien. In alle ernst werden de bewoners of eigenaren daarvan in kennis gesteld, met het hoog op het verzekeren tegen brandschade. Dikwijls had men lichten waargenomen, daar waar later een weg zou komen. De vele lichten natuurlijk van later passerende auto's. En waar men zeilen zag kwamen later kanalen. De tram, die van Coevorden naar Terapel haar route zou krijgen over Klazienaveen-Noord was al jaren te voren door iemand waargenomen in de vorm van dichte zwarte schaduwplekken, die al maar door passerden. Het gillen van de stoomfluit was reeds jaren tevoren waargenomen. Oude Robben vertelde, dat zijn vader in Rütenbrock, geruis had gehoord en opkijkend een hele troep soldaatjes had zien voorbij marcheren. Ze waren ongeveer een voet groot geweest. Dit zou betekend hebben dat het nog een hele tijd zou duren voor het werkelijkheid zou worden. Dergelijke verhalen waren meer in omloop. Hahnenwille (Specken), heeft de Franzoësen zelfs nog in stelling zien liggen bij de Kerkbrug. Bei zullen door het Compas trekken met boekweitbloemen op de mutsen. Oude Harm Feringa en zijn buurman Harm Rolfes waren eens 's morgens op stap gegaan. Rolfes wilde in Haren een paar "schinken verkopen. Ongeveer gekomen waar nu het Parochiehuis staat, bleef Rolfes plotseling staan. Op een vraag van Feringa, wat er was, antwoordde hij: "t Was net of ik veur een stad stond" Spottend wordt het centrum van het nieuwe Barger Compasuum inderdaad wel eens stad genoemd! En zo waren er legio schaduwer vlamme lichten, geluiden en wat niet al, die vaak eerst niet begrepen, later

terdege een betekenis bleken te hebben.

Verder zag men nog veel dingen, die men niet tot de veurbeduudsels kon rekenen. Witte gedaanten, lichtjes, die zich verplaatsten over lange afstanden of stil stonden, een kalf of nog andere vreemde verschijningen, gaven aanleiding tot de griezeligste spoken-verhalen. menigeen liepen de rillingen over het lijf en als men dan tegen bedtijd (negen uur) naar eigen huis terugkeerde, was men blij niet alleen te zijn. Vocks heeft in "Kleine Hein" er ook een en ander over verhaald! Of er niet af en toe zo'n ziener min of meer onder de invloed is geweest van sterke drank laten we in het midden. De gelegenheid was er. Het aantal stille kroegen was hoog en de hierdoor bevorderde drinkgewoonte heeft van hele families de vooruitgang geremd. Paar geld was in Compascuum en Maatschappij zeer schaars. Er waren twee wettige vergunningen: J. B. Wilken en G. Schoemakers, die aldus om contante betaling vroeg:

Ik heb het zo gesteld:
Vandaag schenk ik voor geld
Maar komt ge morgen hier,
Dan schenk ik voor plezier.

Want hoe kwam men aan geld? Verkopen wat men bezat, en dat was soms zo heel weinig. De welstand bewoog zich op en neer met goede of minder goede boekweit-oogsten. En was de oogst goed, dan was de opbrengst nog niet in staat om iemand rijk te maken! De grond verminderde elk jaar in geschiktheid. Na tien jaar was de grond doodgebrand en moest dan eerst weer een jaar of wat braak liggen. Zo was er voortdurend gebrek aan maagdelijke veengrond. Er was dus al spoedig weer overbevolking en zochten velen emplooi elders. Jonge mannen verhuurden zich als remplacant, meisjes dienden vaak bij Duitse zandboeren, soms al heel jong. Ook vond er emigratie plaats naar Amerika. Goe geld werd er verdiend bij het graven van het Süd-Nordkanaal. Dit hele kanaal, km lang, van tot Rütenbrock is geheel met de schop gegraven. Het veen werd er uitgespit en aan weerszijden weggekruid ("stort"). Behalve op Fehndorf, waar toen reeds turf werd gegraven uit de splitting. In Schöninghsdorf trof men plakken aan waar het veen zeven meter diep zat. Na het veen moest het zand nog worden weggegraven of "gehaakt". Er werd ook nog een machine gebruikt, een soort zandgrijpe die door Italianen werd bediend. De machine volde echter niet, daar ze niet in

het vaste zand kon komen. Bij de sluis te Hebelermeer werkten wel 60 à 70 Polen. Men trof er Duitser uit het gehele Rijk en ook veel Compascumers. Er werd veel gedronken en gevochten, vooral door de Polen. Lang liep er hier nog een man die het ene oog daar had moeten missen. eens per week werd er uitbetaald door een zekere Kerkhof. Deze kwam in een koets van Meppen, beschermd door twee Landgendarmen, vanwege al het goud en zilvergeld, dat hij met zich mee voerde. In de uitbetalingskeet moesten de voorwerkers dan een voor een komen om het geld in ontvangst te nemen. Of het historie ofwel legende is, ~~MIENK~~ is ons niet bekend, maar er wordt verhaald, dat na de verovering van Hannover door de Pruis er een geheime clausule aan de voorwaarden van overgave zou zijn toegevoegd, die bepaalde, dat de grote hoeveelheid geld, nog in de Hannoveraanse schatkist aanwezig, binnen het oude gebied van Hannover zou moeten worden opgemaakt, vanddar de goede lonen, die re bij de aanleg van dit kanaal zijn uitbetaald!